

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก ผู้วิจัยขอแนะนำผลการวิจัย อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก 2) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด เพื่อให้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการศึกษาบทบาทของสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ต่อวัตถุประสงค์และคำถามการวิจัยโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด สังกัดสาขาต่าง ๆ ทั้ง 13 สาขา ซึ่งมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด ณ ปี 2558 จำนวน 84,656 ราย (รายงานกิจการสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัดประจำปี 2558: 51) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปในการสุ่มตัวอย่างประชากรของ เครจซีและมอร์แกน (ยุทธ ไกรวรรณ. 2546: 101 - 109) กลุ่มตัวอย่างที่ได้ จำนวน 384 ราย

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ มีทั้งหมด 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ตอนที่ 2 เป็น

แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิก ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคมของสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด

โดยผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ไปทดลองใช้ (Try – Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบให้คะแนนและหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งได้ผลดังต่อไปนี้

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.918	26

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างการทดลองแบบสอบถาม 30 คน จำนวนข้อคำถาม 26 ข้อ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ .91 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามความสะดวกของสมาชิกผู้ที่เข้ามาติดต่อใช้บริการธุรกรรมต่างๆกับสหกรณ์ของแต่ละสาขา โดยรอรับทันทีด้วยตนเอง ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบทั้งหมด 384 ฉบับ คิดเป็นหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์เต็มของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนสมาชิกของแต่ละสาขา ดังนี้ ปีตธานี 54 คน สายบุรี 37 คน นราธิวาส 42 คน ยะลา 48 คน รือเสาะ 37 คน จะนะ 25 คน สุโง โกลก 38 คน โคนโพธิ์ 25 คน ต้นหยงมัส 38 คน ยะหา 19 คน เบตง 8 คน รุสะมิแล 8 คน ศรีสาคร 6 คน รวมเป็น 384 คน และนำข้อมูลที่ไปตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนแล้วทำการป้อนข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูป spss ให้ถูกต้องเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลมีวิธีการ ดังนี้

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency), การหาค่าเฉลี่ย (Mean), และการหาเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์บทบาทสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามความคิดเห็นของสมาชิก โดยจำแนกเป็นรายด้าน ทั้งภาพรวม รายกิจกรรม และรายข้อ

3. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสภาพทั่วไปกับบทบาทสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิก โดยใช้สถิติทดสอบค่าความแปรปรวน (t-test) (F-test)

4. การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขของสมาชิกต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด โดยใช้วิธีการจัดหมวดหมู่ (Categorized) แล้วแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอแบบความเรียงจากมากไปหาน้อย

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง บทบาทสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของสมาชิก สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

5.1.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 31 – 40 ปี ระดับการศึกษาศาสนาส่วนใหญ่มีการศึกษาทางด้านศาสนาอยู่ในระดับต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับการศึกษาสามัญอยู่ในระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส สถานะในครอบครัวเป็นสมาชิกครอบครัวหรือผู้อาศัย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวและค้าขาย รายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 3-5 ปี เคยใช้บริการฝากเงินวาติอะฮ์และมูฏอโรบะฮ์ เคยใช้บริการสินเชื่อ 1 – 2 ครั้ง และส่วนใหญ่ไม่เคยใช้สิทธิสวัสดิการของสหกรณ์

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทสหกรณ์อิสลาม อีบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของสมาชิก โดยภาพรวม พบว่า สหกรณ์อิสลาม อีบนูอัฟฟาน จำกัด มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D = 0.62) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทของสหกรณ์อิสลามอีบนูอัฟฟาน จำกัด ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมมีบทบาทอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.88$, S.D = 0.65 และ $\bar{X} = 3.86$, S.D = 0.66) ตามลำดับ หากพิจารณาเป็นรายกิจกรรม และรายชื่อที่สหกรณ์ให้บริการ และดำเนินการเพื่อสนับสนุนตามบทบาทสหกรณ์อิสลาม อีบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิก มีผลดังนี้

5.1.2.1 บทบาทของสหกรณ์อิสลาม อีบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ พบว่า บทบาทของสหกรณ์อิสลาม อีบนูอัฟฟาน จำกัด ทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมาก โดยกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กิจกรรมการส่งเสริมการออมทรัพย์ ($\bar{X} = 4.06$, S.D = 0.71) รองลงมาคือ กิจกรรมการเป็นแหล่งเงินทุนให้สินเชื่อ ($\bar{X} = 3.87$, S.D = 0.73) การส่งเสริมรายได้แก่สมาชิก ($\bar{X} = 3.83$, S.D = 0.82) ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สนับสนุนการลดรายจ่ายและต้นทุน ($\bar{X} = 3.77$, S.D = 0.76)

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อในแต่ละกิจกรรมพบว่า กิจกรรมการส่งเสริมรายได้แก่สมาชิก ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเป็นสมาชิกสหกรณ์ทำให้เพิ่มช่องทางในการสร้างโอกาสเพิ่มรายได้ ($\bar{X} = 3.85$, S.D = 0.95) รองลงมาคือ ทำให้สมาชิกมีที่ดินทำกิน และมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.83$, S.D = 0.90) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการทำธุรกรรมทางการเงินกับสหกรณ์ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.80$, S.D = 0.90) กิจกรรมสนับสนุนการลดรายจ่ายและต้นทุน เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สมาชิกมีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและเท่าที่จำเป็นทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.88$, S.D = 0.87) รองลงมาคือ การให้บริการสินเชื่อของสหกรณ์ทำให้สมาชิกลดต้นทุนทางการเงิน เรื่องอัตราค่าบริการจากการใช้สินเชื่อจากแหล่งอื่น ($\bar{X} = 3.80$, S.D = 0.93) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การเป็นสมาชิกสหกรณ์ทำให้สมาชิกมีรายจ่ายในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตลดลง ($\bar{X} = 3.62$, S.D = 0.95) กิจกรรมการส่งเสริมการออมทรัพย์ เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สหกรณ์ให้บริการรับฝาก - ถอนเงิน ให้เกิดการออมทรัพย์ที่ปลอดภัย ($\bar{X} = 4.34$, S.D = 0.79) รองลงมาคือ สมาชิกมีการเก็บออมกับสหกรณ์เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.95$, S.D = 0.91) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สหกรณ์ให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว เป็นไปตามความต้องการของสมาชิกและ

ได้รับปันผลที่สูงกว่าแหล่งเงินออมอื่นๆ ($\bar{X} = 3.91$, S.D = 0.87) กิจกรรมการเป็นแหล่งเงินทุนให้สินเชื่อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สหกรณ์เป็นแหล่งเงินทุนให้บริการสมาชิกไปลงทุนพัฒนาอาชีพ และการอุปโภคที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.94$, S.D = 0.82) รองลงมาคือ สหกรณ์ให้บริการสินเชื่อโดยการคิดอัตรากำไรที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.86$, S.D = 0.85) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มินโยบาย และการส่งเสริมการลงทุนที่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก ($\bar{X} = 3.82$, S.D = 0.86)

5.1.2.2 บทบาทของสหกรณ์อิสลามอับนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านสังคม พบว่า บทบาทของสหกรณ์อิสลาม อับนูอัฟฟาน จำกัด ทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมาก โดยกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กิจกรรมส่งเสริมการประพฤติตนตามหลักอิสลาม ($\bar{X} = 4.04$, S.D = 0.72) รองลงมาคือ กิจกรรมการจัดสวัสดิการสมาชิก ($\bar{X} = 3.95$, S.D = 0.72) กิจกรรมการร่วมมือระหว่างสหกรณ์และชุมชน ($\bar{X} = 3.77$, S.D = 0.75) และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กิจกรรมการให้การศึกษา อบรม ข้อมูลและข่าวสาร ($\bar{X} = 3.65$, S.D = 0.80)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละกิจกรรม กิจกรรมการจัดสวัสดิการสมาชิกพบว่า บทบาทของสหกรณ์อิสลาม อับนูอัฟฟาน จำกัด ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สหกรณ์ให้การช่วยเหลือสมาชิกเมื่อเสียชีวิต เจ็บป่วยต้องรักษาตัวที่โรงพยาบาล และคลอดบุตร ($\bar{X} = 4.15$, S.D = 0.85) รองลงมาคือ สมาชิกได้รับประโยชน์จากการจัดสรรเงินทุนเพื่อสวัสดิการสมาชิก เพื่อการสาธารณประโยชน์ กองทุนชะกาดและสวัสดิการ ($\bar{X} = 3.95$, S.D = 0.83) สหกรณ์ให้การช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ฯลฯ ($\bar{X} = 3.91$, S.D = 0.90) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สวัสดิการของสหกรณ์ปัจจุบันมีความเหมาะสมและเพียงพอแก่สมาชิก ($\bar{X} = 3.81$, S.D = 0.88) กิจกรรมการให้การศึกษา อบรม ข้อมูลและข่าวสาร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของสหกรณ์อิสลามอับนูอัฟฟาน จำกัด ทุกข้ออยู่ระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สหกรณ์จัดให้มีการประชุมให้การศึกษา ฝึกอบรม พัฒนาการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลและข่าวสารแก่สมาชิก ($\bar{X} = 3.66$, S.D = 0.89) รองลงมาคือ สหกรณ์ได้แจ้งให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร การดำเนินธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ผ่านทางตัวแทนสหกรณ์ ประธานกลุ่ม และสื่อออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.66$, S.D = 0.88) และข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สมาชิกสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.62, S.D = 0.92$) กิจกรรมการร่วมมือระหว่างสหกรณ์และชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของสหกรณ์อิสลามอับนูอ์ฟฟาน จำกัด ทุกข้ออยู่ระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สหกรณ์มีส่วนร่วมให้ความสนับสนุน ช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนเช่น มัสยิด โรงเรียนตาดีกา หน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.92, S.D = 0.84$) รองลงมาคือ สหกรณ์มีส่วนช่วยทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 3.79, S.D = 0.88$) สหกรณ์ได้ให้ความร่วมมือกันกับสหกรณ์อื่น ๆ หน่วยงานและองค์กรในชุมชน มีการให้บริการธุรกิจและกิจกรรมที่ดีแก่สมาชิก ($\bar{X} = 3.69, S.D = 0.87$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สหกรณ์มีส่วนช่วยทำให้ชุมชนร่วมกันแก้ปัญหาความยากจน ($\bar{X} = 3.68, S.D = 0.88$) กิจกรรมส่งเสริมการประพฤติตนตามหลักอิสลาม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของสหกรณ์อิสลามอับนูอ์ฟฟาน จำกัด ทุกข้ออยู่ระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สหกรณ์ได้มีส่วนร่วมในการกระตุ้นให้สมาชิกและสังคมได้มีการจ่ายชะกาตการค้ำตามหลักชะรีอะห์ ($\bar{X} = 4.15, S.D = 0.78$) รองลงมาคือ สหกรณ์ได้ให้ความเข้าใจแก่สมาชิกถึงหลักการใช้สินเชื่อและซื้อขายในอิสลามเพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.08, S.D = 0.84$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สหกรณ์มีส่วนในการส่งเสริมให้สมาชิกปฏิบัติศาสนกิจอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.90, S.D = 0.84$)

5.1.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกต่อบทบาทสหกรณ์อิสลาม อับนูอ์ฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิก จำแนกตามสภาพทั่วไป ผลปรากฏดังต่อไปนี้

สมาชิกที่มีเพศ อายุ สถานภาพ สถานะในครอบครัว และอาชีพหลักที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทสหกรณ์อิสลาม อับนูอ์ฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกไม่แตกต่างกัน

สมาชิกที่มีระดับการศึกษาด้านศาสนา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสหกรณ์อิสลาม อับนูอ์ฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมาชิกที่มีระดับการศึกษาด้านสามัญที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาเศรษฐกิจของสมาชิกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขของสมาชิกต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของสหกรณ์อิสลามอิบนูอัฟฟาน จำกัด

5.1.4.1 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขตามความคิดเห็นของสมาชิกต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคมของสหกรณ์อิสลามอิบนูอัฟฟาน จำกัด โดยเรียงตามลำดับความสำคัญเร่งด่วนพบว่าปัญหาและอุปสรรครเร่งด่วน ตามความคิดเห็นของสมาชิกต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด เมื่อประมวลปัญหาทั้งหมดพบว่า ปัญหาที่สมาชิกสะท้อนมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ทันสมัย คิดเป็นร้อยละ 16.42 แนวทางแก้ไข สหกรณ์ควรใช้สื่อเทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ครบทุกมิติ ลำดับที่สอง คือ ปัญหาการถอนเงินเมื่อต้องการใช้เงินในช่วงที่สหกรณ์ปิดทำการหรือหยุดยาวติดต่อกันหลายวัน คิดเป็นร้อยละ 15.00 แนวทางแก้ไข สหกรณ์ควรพิจารณาและจัดให้มีการบริการตู้ ATM เพื่อความสะดวกของสมาชิก ลำดับที่สาม คือ ปัญหาด้านบริการสินเชื่อ วงเงินสินเชื่อให้กู้ยืมน้อยเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรอื่น การให้บริการสินเชื่อล่าช้าอาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่สินเชื่อไม่เพียงพอกับจำนวนสมาชิก และปัญหาเกี่ยวกับการคิดอัตรากำไรสูงเกินในบางประเภทหากเทียบกับสถาบันการเงินอื่น คิดเป็นร้อยละ 12.14 แนวทางแก้ไข ควรลดอัตรากำไรสินเชื่อบางประเภท เช่น สินเชื่อสร้างบ้าน ยานพาหนะใหม่ เป็นต้น ลำดับที่สี่ คือ ปัญหาผู้แทนสหกรณ์ไม่สามารถเข้าประชุมใหญ่ ทำให้ขาดกำลังใจในการทำงานและไม่รู้ข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 10.71 แนวทางแก้ไข สหกรณ์ควรแก้ไขระเบียบโดยกำหนดให้ผู้แทนสหกรณ์สามารถเข้าประชุมใหญ่ได้ และลำดับที่ห้า คือ สมาชิกขาดความรู้ ความเข้าใจหลักการสหกรณ์และธุรกรรมต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 7.85 แนวทางแก้ไข จัดให้มีการให้ความรู้หรือการประชาสัมพันธ์หลักการและแนวทางของสหกรณ์ต่อชุมชนและสมาชิกทั่วไปให้ทั่วถึงและเป็นประจำ และปัญหาการจะรับสิทธิสวัสดิการมีเงื่อนไขเชื่อมต่อกับหุ้นทำให้สมาชิกบางรายที่ลำบากไม่สามารถใช้สิทธิสวัสดิการได้ คิดเป็นร้อยละ 7.85 เท่ากัน แนวทางแก้ไข ลดเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความยุ่งยากเพื่อให้สะดวกแก่สมาชิกในการใช้สิทธิสวัสดิการ ส่วนปัญหาที่สมาชิกสะท้อนน้อยที่สุด คือ ปัญหาความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการชะกาดของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 1.42 แนวทางแก้ไข สหกรณ์

จัดอบรม/ประชาสัมพันธ์สหกรณ์/ให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆเพื่อให้สมาชิกได้เข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบชะงาดของสหกรณ์

5.1.4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและด้านอื่นๆของสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในอนาคต พบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกต่อแนวทางการพัฒนาที่มีการสะท้อนมากที่สุดสามลำดับแรกคือ อยากรให้มีการพักหนี้ในช่วงฤดูฝนเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 19.25 รองลงมาคือ สหกรณ์จะต้องมีแผนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 17.77 และสหกรณ์จะต้องเข้าถึงชุมชนในทุกสาขาอาชีพและให้ชุมชนมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 16.29 ส่วนข้อที่มีการแสดงความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ให้เข้าถึงคนทุกกลุ่มงานไม่ใช่เน้นกลุ่มญาติๆหรือคนใกล้ชิดของเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการเท่านั้น

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทของสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของสมาชิก โดยภาพรวมทุกด้านมีบทบาทอยู่ในระดับมาก เพราะสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด มีการให้บริการทางการเงินรูปแบบสินเชื่อและเงินยืม ดอกเบี้ยที่ปลอดดอกเบี้ย บริการเงินฝากที่หลากหลายประเภทให้เลือก และมีบริการด้านสวัสดิการให้แก่สมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮุสซูล หะยีดาราโอ๊ะ (2557: บทคัดย่อ) “ศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกต่อผลิตภัณฑ์และการให้บริการของสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในจังหวัดปัตตานี พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจมากในทุกด้าน” การให้บริการโดยถือว่าสมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกและหลักการสหกรณ์ข้อที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

2. บทบาทสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ พบว่าสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด มีบทบาทอยู่ในระดับมาก เพราะสหกรณ์ให้ความสำคัญกับการให้บริการด้านธุรกิจที่ฮาลาลแก่สมาชิกเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจเป็นลำดับแรก ด้วยการส่งเสริมการออมทรัพย์ เมื่อสมาชิกมีการเก็บออมจึงสามารถใช้บริการสินเชื่อกับสหกรณ์ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนที่ปลอดดอกเบี้ย ไม่เอาไรต์เอาเปรียบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริการการเงินอิสลาม “ธุรกรรมทางการเงินอิสลามหรือสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยที่สหกรณ์เสนอไว้ให้แก่สมาชิกได้ร่วมกันทำ

ธุรกิจเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก ไม่เอาไรต์เอาเปรียบและเป็นการแบ่งเบาภาระแก่สมาชิก” (เครือข่ายสหกรณ์อิสลามภาคใต้, ม.ป.ป.; Karim, 2010; Cerimagic, 2010; Rahman, 2010) และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เป็นแหล่งเงินกู้ยืม ทั้งเพื่อที่อยู่อาศัย อุปโภคบริโภค ตามความเหมาะสม และเพื่อการลงทุน เป็นการส่งเสริมรายได้แก่สมาชิก ตลอดจนทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจด้วยการถือหุ้นเพิ่ม และฝากเงินกับสหกรณ์ด้วย เป็นการระดมทุนเพื่อหมุนเวียนในการให้บริการแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง

หากวิเคราะห์เป็นรายกิจกรรม พบว่า กิจกรรมการส่งเสริมการออมทรัพย์ สหกรณ์มีบทบาทอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เพราะ สหกรณ์เน้นการให้บริการรับฝากเงินมีหลากหลายประเภทและปราศจากดอกเบี้ย หากเป็นเงินฝากร่วมลงทุนผูกมัดระยะสั้นทุกประเภท จะมีการหักชดเชวก่อนการแบ่งผลตอบแทนเงินรับฝากแก่ผู้ฝาก และยังมีอัตราผลตอบแทนที่เทียบเท่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไปหรืออาจสูงกว่า อีกทั้งสหกรณ์ยังมีการส่งเสริมระดมทุนเพื่อให้มีทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน มีการเพิ่มทุนโดยให้สมาชิกถือหุ้นเพิ่ม จัดทำโครงการส่งเสริมการออมทรัพย์แบบปกติ และจัดโปรโมชั่นพิเศษในบางวาระบางโอกาส ทำให้สหกรณ์มีทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจต่างๆ อย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นไปตามงานวิจัยของ (Grossman : 2006) สรุปผลจากการสำรวจของ Microfinance “ควรเริ่มต้นจากการให้บริการ ด้านการฝากเงินก่อนการให้กู้ยืมเงิน เนื่องจากผู้ที่มีรายได้น้อยมีความต้องการฝากเงินกับสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับเงินฝากจำนวนไม่มากนักของพวกเขา ซึ่งมีต้นทุนค่าเสียโอกาสและการเดินทางที่อยู่ในระดับที่ไม่สูงเกินไป” ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สนับสนุนการลดรายจ่ายและต้นทุน ซึ่งเป็นเพราะสหกรณ์มุ่งเน้นแต่การส่งเสริมการออมทรัพย์และการลงทุน โดยที่ละเลยการสนับสนุนการลดรายจ่ายและต้นทุน ทั้งที่โดยหลักการแล้ว สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการประหยัด และการออม ส่วนกิจกรรมที่เป็นแนวทางการสนับสนุนลดรายจ่ายและต้นทุนที่สหกรณ์ควรส่งเสริมและให้ความรู้แก่สมาชิก คือ การทำบัญชีครัวเรือน

3. บทบาทสหกรณ์อิสลาม อิบ努อัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิก พบว่าสหกรณ์มีบทบาทอยู่ในระดับมากเช่นกัน เพราะสหกรณ์ได้มีการดำเนินการให้บริการด้านธุรกิจที่ฮาลาลควบคู่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกและสังคมมาโดยตลอดด้วยกองทุนตะกาฟูลช่วยเหลือสมาชิกและกองทุนชดเชยของสหกรณ์ฯ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์ “เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกพึ่งตนเองเพื่อดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามโดยพื้นฐานของมนุษย์เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและสังคมส่วนรวมทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ดี กินดี มีสุข และ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4) ส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ความสมัครสมานสามัคคี (สหกรณ์ออมทรัพย์ อีบนูอัฟฟาน จำกัด, 2553: 6)

และหากพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กิจกรรมส่งเสริมการประพาดิตนตามหลักอิสลาม เพราะสาสถาบันการเงินอิสลามนั้นนอกจากต้องรับผิดชอบต่อผู้ที่มีหุ้นส่วน ผู้ฝากเงิน ผู้ลงทุนและสังคมโดยรวมแล้ว ยังต้องรับผิดชอบต่อพระองค์อัลลอฮ์ ดังนั้นสหกรณ์จึงได้ตระหนักและให้ความเข้าใจแก่สมาชิกถึงหลักการใช้สินเชื่อและซื้อขายในอิสลามเพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง มีการกระตุ้นให้สมาชิกและสังคมได้มีการจ่ายชะกาต การค้าตามหลักชะรีอะห์ และมีการส่งเสริมให้สมาชิกปฏิบัติศาสนกิจอย่างสม่ำเสมอได้ รองลงมาคือ กิจกรรมการจัดสวัสดิการสมาชิก โดยสหกรณ์ให้การช่วยเหลือสมาชิกเมื่อเจ็บป่วยต้องรักษาตัวที่โรงพยาบาล คลอดบุตร และ เสียชีวิต โดยใช้เงินบริจาค(ตะบ์รรูว) จากของกองทุนตะกาฟูลเพื่อช่วยเหลือสมาชิก และให้การช่วยเหลือสมาชิกและสังคมรอบข้างที่ตกทุกข์ได้ยาก รวมทั้งที่ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ลมพายุ เป็นต้น โดยใช้เงินทุนสวัสดิการสมาชิกและทุนสาธารณประโยชน์ที่ได้จากการจัดสรรกำไรประจำปี และเงินกองทุนชะกาตและสวัสดิการสหกรณ์อิสลาม อีบนูอัฟฟาน จำกัด ซึ่งเป็นไปตามหลักการสหกรณ์ข้อที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กิจกรรมการให้การศึกษ อบรม ข้อมูลและข่าวสาร แต่สหกรณ์มีบทบาทอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เพียงแต่การให้ความสำคัญในสิ่งนี้น้อยกว่ากิจกรรมอื่นๆ โดยเน้นการจัดกิจกรรมการให้การศึกษ อบรม ข้อมูลและข่าวสารแก่สมาชิกที่ใช้งบประมาณอย่างประหยัด โดยส่วนใหญ่แล้วอาศัยการพบปะกลุ่มปีละครั้ง ผู้แทนสหกรณ์เดือนละครั้ง และประชาสัมพันธ์อื่นๆ ผ่านเว็บไซต์ของสหกรณ์เป็นหลัก ยังถือว่าการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมต่างๆน้อยมาก หากเทียบกับสหกรณ์และธนาคารพาณิชย์ทั่วไป

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขของสมาชิกต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของสหกรณ์อิสลามอีบนูอัฟฟาน จำกัด

4.1) ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขตามความคิดเห็นของสมาชิกต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคมของสหกรณ์อิสลามอีบนูอัฟฟาน จำกัด เมื่อประมวลปัญหาทั้งหมดเรียงตามลำดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคที่เร่งด่วนพบว่า ปัญหาที่สมาชิกสะท้อนมากที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อบทบาทการพัฒนาด้านสังคมของสมาชิกที่มีต่อกิจกรรม

การให้การศึกษา อบรม ข้อมูลและข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เป็นสิ่งที่สหกรณ์ต้องแก้ไขเร่งด่วน โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการให้บริการแก่สมาชิกให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่นเดียวกับปัญหาลำดับที่สอง คือปัญหาการถอนเงินเมื่อต้องการใช้เงินในช่วงที่สหกรณ์ปิดทำการ หรือหยุดยาวติดต่อกันหลายวัน แนวทางแก้ไข สหกรณ์ควรพิจารณาและจัดให้มีการบริการตู้ ATM เพื่อความสะดวกของสมาชิก และปัญหาลำดับที่สาม คือ ปัญหาด้านบริการสินเชื่อ วงเงินสินเชื่อให้กู้ยืม น้อยเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรอื่น การให้บริการสินเชื่อล่าช้าอาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่สินเชื่อไม่เพียงพอกับจำนวนสมาชิก และปัญหาเกี่ยวกับการคิดอัตรากำไรสูงเกินไปในบางประเภทหากเทียบกับสถาบันการเงินอื่น เมื่อพิจารณาจากปัญหาที่ว่า การคิดอัตรากำไรสูงเกินไป นั้นแสดงว่าการให้บริการสินเชื่อของสหกรณ์ยังไม่สอดคล้องกับหะดีษที่ท่านเราะสูล ได้กล่าวไว้ว่า

((إنما البيع عن تراض))

(أخرجه ابن ماجه، د. ت : 2185)

ความว่า “แท้จริงการซื้อขายต้องเกิดจากความพึงพอใจเท่านั้น”

(บันทึกโดย Ibn Majah, n.d.:2185)¹

ปัจจัยด้านนี้ถือว่าเป็นรายได้หลักของสหกรณ์ฯ จึงสมควรมีการวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน หากจะมีการลดอัตรากำไรเดิม หรือจะต้องมีการทำความเข้าใจให้ถูกต้องในความสมเหตุสมผลที่มีต่อการคิดอัตรากำไรของสหกรณ์แก่สมาชิกทราบด้วย

4.2) แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและด้านอื่นๆของสหกรณ์อิสลาม อิบนูอัฟฟาน จำกัด ในอนาคต พบว่า สมาชิกอยากให้มีการพักหนี้ในช่วงฤดูฝนเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีแผนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกโดยรวม เช่น ส่งเสริมให้สมาชิกมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ โดยเฉพาะสมาชิกที่ประกอบอาชีพเกษตรกร และสหกรณ์จะต้องเข้าถึงชุมชนในทุกสาขาอาชีพและให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการจัดให้มีศูนย์เรียนรู้ของชุมชนนอกจากให้ความรู้ด้านการสหกรณ์แล้ว ควรจัดการ

¹ อัลอัลบานีย์ (al-Albaniy, 1997 :2215) ระบุว่า เป็นหะดีษเศาะหีห

อบรมให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพตามความถนัดและบริบทของชุมชนนั้นๆ และที่สำคัญควรส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทสหกรณ์อิสลาม อิบ努อัฟฟาน จำกัด ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิก ผู้วิจัยมีประเด็นที่ค้นพบมาเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ สหกรณ์ควรจัดระบบการให้บริการสินเชื่อที่เหมาะสมกับความต้องการของสมาชิก และจัดทำฐานข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาอาชีพของสมาชิก เพื่อประกอบในการวางแผนงานทางด้านการพัฒนาอาชีพของสมาชิก และการตลาดของสหกรณ์ และสหกรณ์ควรส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้แก่สมาชิกด้วย

1.2 การพัฒนาด้านสังคม ได้แก่ สหกรณ์ควรจัดระบบการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง และจัดระบบการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่สำคัญด้านการช่วยเหลือสวัสดิการสังคมให้หลากหลายช่องทางเพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน

1.3 จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สหกรณ์อิสลาม อิบ努อัฟฟาน จำกัด มีบทบาทในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกอยู่ในระดับมาก และเป็นสหกรณ์ที่อยู่ในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนราชการ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสหกรณ์ในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ให้มากขึ้น รวมทั้งการอบรมให้ความรู้และงบประมาณต่างๆในการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่แห่งนี้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริการทางการเงินอิสลามในยุค4.0 ของสหกรณ์อิสลาม อิบ努อัฟฟาน จำกัด

2.2 ควรศึกษาบทบาทเครือข่ายสหกรณ์อิสลามแห่งประเทศไทย กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก

2.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนากลุ่มสมาชิกสหกรณ์อิสลาม อิบ努อัฟฟาน จำกัด